

**MESYUARAT KEDUA DARI MUSIM PERMESYUARATAN KE-21  
MAJLIS MESYUARAT NEGARA BAGI TAHUN 2025**

**MINIT MESYUARAT  
ISNIN, 4 OGOS 2025**

MM01/02/2025

9:30 Pagi

1

---

**HADIR:**

Yang Berhormat Pehin Udana Khatib Dato Paduka Seri Setia Ustaz Haji Awang Badaruddin bin Pengarah Dato Paduka Haji Awang Othman, Menteri Hal Ehwal Ugama

Yang Berhormat Pehin Datu Lailaraja Mejar Jeneral (B) Dato Paduka Seri Awang Haji Halbi bin Haji Mohd. Yussof, Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Pertahanan II

Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr. Awang Haji Mohammad Isham bin Haji Jaafar, Menteri Kesihatan

Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr. Awang Haji Mohd. Amin Liew bin Abdullah, Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kewangan dan Ekonomi II

Yang Berhormat Dato Seri Setia Awang Haji Erywan bin Pehin Datu Pekerma Jaya Haji Mohd. Yusof, Menteri Hal Ehwal Luar Negeri II

Yang Berhormat Dato Seri Setia Awang Haji Ahmaddin bin Haji Abdul Rahman, Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri

Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr. Awang Haji Abd. Manaf bin Haji Metussin, Menteri Sumber-Sumber Utama dan Pelancongan

Yang Berhormat Dato Seri Setia Awang Haji Muhammad Juanda bin Haji Abd. Rashid, Menteri Pembangunan

Yang Berhormat Datin Seri Setia Dr. Dayang Hajah Romaizah binti Haji Md. Salleh, Menteri Pendidikan

Yang Berhormat Pengiran Dato Seri Setia Shamhary bin Pengiran Dato Paduka Haji Mustapha, Menteri Pengangkutan dan Infokomunikasi

Yang Berhormat Dato Seri Setia Haji Awang Nazmi bin Haji Mohamad, Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan

Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Johan Pahlawan Dato Seri Setia Awang Haji Adanan bin Begawan Pehin Siraja Khatib Dato Seri Setia Haji Md. Yusof

Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Laila Setia Dato Seri Setia Awang Haji Abd. Rahman bin Haji Ibrahim

Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Indera Pahlawan Dato Seri Setia Haji Awang Suyoi bin Haji Osman

Yang Berhormat Dayang Hajah Safiah binti Sheikh Haji Abd Salam

Yang Berhormat Awang Lau How Teck

---

Yang Berhormat Dayang Chong Chin Yee

Yang Berhormat Dr. Awang Haji Mahali bin Haji Momin

Yang Berhormat Awang Haji Salleh Bostaman bin Haji Zainal Abidin

Yang Berhormat Dayang Hajah Rosmawatty binti Haji Abdul Mumin

Yang Berhormat Pengiran Haji Isa bin Pengiran Haji Aliuddin

Yang Berhormat Awang Amran bin Haji Maidin

Yang Berhormat Awang Lawi bin Haji Lamat

Yang Berhormat Awang Zainol bin Haji Mohamed

Yang Berhormat Awang Mohamad Ali bin Tanjong

Yang Berhormat Awang Haji Daud bin Jihan

Yang Berhormat Awang Haji Md. Salleh bin Haji Othman

Yang Berhormat Awang Mohammad bin Abdullah @ Lim Swee Ann

Yang Berhormat Awang Haji Mohamad Danial @ Tekpin bin Ya'akub

Yang Berhormat Awang Abdul Aziz bin Haji Hamdan

Yang Berhormat Haji Awang Sulaiman bin Haji Nasir

**TIDAK HADIR:**

Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Laila Setia Bakti Di-Raja Dato Laila Utama Haji Awang Isa bin Pehin Datu Perdana Manteri Dato Laila Utama Haji Awang Ibrahim, Penasihat Khas Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam dan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Atas pemakluman kurang sihat)

---

- 1 Doa Selamat
- 2 Ucapan Yang Di-Pertua
- 3 Pertanyaan bagi Jawab Lisan
  - 3.1 Sepuluh (10) Pertanyaan telah dijawab semasa Waktu Pertanyaan:
    1. [PL267] Yang Berhormat Dayang Chong Chin Yee kepada Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan
    2. [PL274] Yang Berhormat Dayang Chong Chin Yee kepada Menteri Pengangkutan dan Infokomunikasi
    3. [PL229] Yang Berhormat Awang Lawi bin Haji Lamat kepada Menteri di Jabatan Perdana Menteri
    4. [PL147] Yang Berhormat Awang Zainol bin Haji Mohamed kepada Menteri Pendidikan
    5. [PL154] Yang Berhormat Awang Zainol bin Haji Mohamed kepada Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan
    6. [PL183] Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Indera Pahlawan Dato Seri Setia Awang Haji Suyoi bin Haji Osman kepada Menteri Pendidikan
    7. [PL220] Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Johan Pahlawan Dato Seri Setia Awang Haji Adanan bin Begawan Pehin Siraja Khatib Dato Seri Setia Haji Md. Yusof kepada Menteri Pendidikan
    8. [PL225] Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Johan Pahlawan Dato Seri Setia Awang Haji Adanan bin Begawan Pehin Siraja Khatib Dato Seri Setia Haji Md. Yusof kepada Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan
    9. [PL231] Yang Berhormat Awang Lawi bin Haji Lamat kepada Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan
    10. [PL182] Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Indera Pahlawan Dato Seri Setia Awang Haji Suyoi bin Haji Osman kepada Menteri Pendidikan
  - 3.2 Pertanyaan lain adalah dijawab secara bertulis dan akan diterbitkan dalam dokumen rasmi.
- 4 Usul Bilangan No.4  
Usul Keahlian Majlis Mesyuarat Negara Kepada *Inter-Parliamentary Union* (IPU) dan *Commonwealth Parliamentary Association* (CPA)
  - 4.1 Usul telah dicadangkan oleh Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Indera Pahlawan Dato Seri Setia Haji Awang Suyoi bin Haji Osman, P.S.N.B., D.P.M.B., P.J.K., P.I.K.B., P.K.L., Ahli Majlis Mesyuarat Negara

***“MENYEDARI bahawa Majlis Mesyuarat Negara telah menjadi Negara Pemerhati kepada Inter-Parliamentary Union (IPU) dan Commonwealth Parliamentary Association (CPA) selama beberapa tahun.***

**MENYOKONG** usaha pertubuhan antarabangsa bagi mengukuhkan diplomasi parlimen (*parliamentary diplomacy*) dengan memaju hubungan dua hala dan pelbagai hala antara Negara Brunei Darussalam dan negara-negara serantau. Majlis Mesyuarat Negara berhasrat untuk menjadi Ahli penuh kepada *Inter-Parliamentary Union (IPU)* dan *Commonwealth Parliamentary Association (CPA)*.

**BAHAWA** Majlis ini bersetuju bagi Majlis Mesyuarat Negara menjadi Ahli kepada *Inter-Parliamentary Union (IPU)* dan *Commonwealth Parliamentary Association (CPA)*, yang dibentangkan di hadapan Majlis ini sebagai Kertas Bil No. 4 Tahun 2025.”

- 4.2 Usul disokong oleh Yang Berhormat Pengiran Haji Isa bin Pengiran Haji Aliuddin.
- 4.3 Ahli-Ahli Yang Berhormat yang turut membahaskan:
1. Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Johan Pahlawan Dato Seri Setia Awang Haji Adanan bin Begawan Pehin Siraja Khatib Dato Seri Setia Haji Md. Yusof
  2. Yang Berhormat Awang Zainol bin Mohamed
  3. Yang Berhormat Awang Lau How Teck
  4. Yang Berhormat Pengiran Haji Isa bin Pengiran Haji Aliuddin
  5. Yang Berhormat Dato Seri Setia Awang Haji Erywan bin Pehin Datu Pekerma Jaya Haji Mohd Yusof, Menteri Hal Ehwal Luar Negeri II
- 4.4 Usul Keahlian Majlis Mesyuarat Negara Kepada *Inter-Parliamentary Union (IPU)* dan *Commonwealth Parliamentary Association (CPA)* telah diundi dan dipersetujui untuk diluluskan oleh Ahli Yang Berhormat:
1. Yang Berhormat Yang Berhormat Pehin Udana Khatib Dato Paduka Seri Setia Ustaz Haji Awang Badaruddin bin Pengarah Dato Paduka Haji Awang Othman, Menteri Hal Ehwal Ugama
  2. Yang Berhormat Pehin Datu Lailaraja Mejar Jeneral (B) Dato Paduka Seri Awang Haji Halbi bin Haji Mohd. Yussof, Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Pertahanan II
  3. Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr. Awang Haji Mohammad Isham bin Haji Jaafar, Menteri Kesihatan
  4. Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr. Awang Haji Mohd. Amin Liew bin Abdullah, Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kewangan dan Ekonomi II
  5. Yang Berhormat Dato Seri Setia Awang Haji Erywan bin Pehin Datu Pekerma Jaya Haji Mohd. Yusof, Menteri Hal Ehwal Luar Negeri II
  6. Yang Berhormat Dato Seri Setia Awang Haji Ahmaddin bin Haji Abdul Rahman, Menteri Hal Ehwal Dalam Negeri
  7. Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr. Awang Haji Abd. Manaf bin Haji Metussin, Menteri Sumber-Sumber Utama dan Pelancongan
  8. Yang Berhormat Dato Seri Setia Awang Haji Muhammad Juanda bin Haji Abd. Rashid, Menteri Pembangunan

9. Yang Berhormat Datin Seri Setia Dr. Dayang Hajah Romaizah binti Haji Md. Salleh, Menteri Pendidikan
10. Yang Berhormat Pengiran Dato Seri Setia Shamhary bin Pengiran Dato Paduka Haji Mustapha, Menteri Pengangkutan dan Infokomunikasi
11. Yang Berhormat Dato Seri Setia Haji Awang Nazmi bin Haji Mohamad, Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan
12. Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Johan Pahlawan Dato Seri Setia Awang Haji Adanan bin Begawan Pehin Siraja Khatib Dato Seri Setia Haji Md. Yusof
13. Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Laila Setia Dato Seri Setia Awang Haji Abd. Rahman bin Haji Ibrahim
14. Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Indera Pahlawan Dato Seri Setia Haji Awang Suyoi bin Haji Osman
15. Yang Berhormat Dayang Hajah Safiah binti Sheikh Haji Abd Salam
16. Yang Berhormat Awang Lau How Teck
17. Yang Berhormat Dayang Chong Chin Yee
18. Yang Berhormat Dr. Awang Haji Mahali bin Haji Momin
19. Yang Berhormat Awang Haji Salleh Bostaman bin Haji Zainal Abidin
20. Yang Berhormat Dayang Hajah Rosmawatty binti Haji Abdul Mumin
21. Yang Berhormat Pengiran Haji Isa bin Pengiran Haji Aliuddin
22. Yang Berhormat Awang Amran bin Haji Maidin
23. Yang Berhormat Awang Lawi bin Haji Lamat
24. Yang Berhormat Awang Zainol bin Haji Mohamed
25. Yang Berhormat Awang Mohamad Ali bin Tanjong
26. Yang Berhormat Awang Haji Daud bin Jihan
27. Yang Berhormat Awang Haji Md. Salleh bin Haji Othman
28. Yang Berhormat Awang Mohammad bin Abdullah @ Lim Swee Ann
29. Yang Berhormat Awang Haji Mohamad Danial @ Tekpin bin Ya'akub
30. Yang Berhormat Awang Abdul Aziz bin Haji Hamdan
31. Yang Berhormat Haji Awang Sulaiman bin Haji Nasir

5 Usul Bilangan No.1  
Usul Wawasan Brunei 2035

- 5.1 Usul dicadangkan oleh Yang Berhormat Pehin Datu Lailaraja Mejar Jeneral (B) Dato Paduka Seri Awang Haji Halbi bin Haji Mohd. Yussof, DPKT., SMB., PHBS., Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Pertahanan II

***“MENJUNJUNG** titah Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam bahawa perjalanan menuju Wawasan Brunei 2035 memerlukan kerjasama, inovasi dan semangat juang yang tinggi dari semua pihak. Dewan ini perlu meneliti cadangan dan idea yang dikemukakan dengan mengambil kira emerging issues di peringkat global, untuk diambil tindakan oleh pihak-pihak berkepentingan mengikut kesesuaiannya.*

**MENYEDARI** bahawa Wawasan Brunei 2035 diterbitkan melalui Badan Perencana Kemajuan Jangka Panjang pada tahun 2004 bagi merancang pembangunan negara dalam tempoh 30 tahun ke hadapan. Hanya tinggal 10 tahun bagi merealisasikan Wawasan Brunei 2035.

**MEMPERAKUI** bahawa usaha-usaha mengukuhkan pelaksanaan strategik dan pelan-pelan tindakan menjurus kepada mencapai Matlamat-Matlamat Utama Wawasan dijalankan melalui Manpower Blueprint bagi Matlamat Pertama yang diterajui oleh Kementerian Pendidikan dan Majlis Perancangan Tenaga Manusia dan Pekerjaan (MPTMP); Social Blueprint bagi Matlamat Kedua yang diterajui oleh Jabatan Perdana Menteri dan Majlis Kebangsaan Isu Sosial (MKIS); dan Economic Blueprint bagi Matlamat Ketiga yang diterajui oleh Kementerian Kewangan dan Ekonomi.

**MEMAHAMI** bahawa keadaan dunia sangat sukar diramal dan negara juga tidak terkecuali dari menghadapi kesan-kesan global seperti konflik geopolitik dan situasi ekonomi tidak menentu. Kesan ini mencabar pelaksanaan Wawasan Brunei.

**BAHAWA** dalam memastikan Negara Brunei Darussalam akan merealisasikan Wawasan Brunei 2035, Majlis ini mengusulkan bagi tindakan dan sokongan bersepadu digagaskan dengan pendekatan senegara bagi merealisasikan matlamat-matlamat Wawasan Brunei 2035.”

- 5.2 Usul disokong oleh Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr. Awang Haji Mohd. Amin Liew bin Abdullah, Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kewangan dan Ekonomi II
- 5.3 Ahli-Ahli Yang Berhormat yang turut membahaskan:
1. Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Johan Pahlawan Dato Seri Setia Awang Haji Adanan bin Begawan Pehin Siraja Khatib Dato Seri Setia Haji Md. Yusof
  2. Yang Berhormat Awang Amran bin Haji Maidin
  3. Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Laila Setia Dato Seri Setia Awang Haji Abdul Rahman bin Haji Ibrahim
  4. Yang Berhormat Dayang Hajah Safiah binti Sheikh Haji Abd. Salam
  5. Yang Berhormat Awang Haji Salleh Bostaman bin Zainal Abidin
  6. Yang Berhormat Pehin Orang Kaya Indera Pahlawan Dato Seri Setia Haji Awang Suyoi bin Haji Osman

---

PEHIN ORANG KAYA SERI LELA  
DATO SERI SETIA AWANG HAJI ABDUL RAHMAN  
BIN DATO SETIA HAJI MOHAMED TAIB  
*Yang Di-Pertua Majlis Mesyuarat Negara*

---

[ MAJLIS MESYUARAT NEGARA DITANGGUHKAN DAN AKAN BERSAMBUNG PADA  
HARI SELASA, 05 HB OGOS 2025, JAM 9:30 PAGI ]

---